

febrer 1979

SERRA D'OR

LA CAMPANYA DE CATALUNYA
(1938-1939)

Edmon Vallès

LA FÒBIA ANTICATALANA (1939)

text de Manuel Folguera i Duran

PREMSA I BUNQUER
AL PAÍS VALENCIÀ

Patricia Gabancho

passar el dia, empènyer l'any

el problema de sempre

La poca imaginació —o el poc coneixement del castellà i del català— dels nostres fabricants de diccionaris i de reculls de frases fetes m'obliga a una digressió prèvia. Jo, a casa, i tota la vida, i fora de casa, sempre he parlat el meu català dialectal; però, a l'hora de guanyar-me algun jornal, he hagut d'escriure en castellà. I, poc o molt, una mica de castellà, ja en sé. Sé dir, per exemple: «*Aún no asamos, y ya pringamos.*» ¿Com traduir en català, amb tota la seva gràcia —que vindrà ja consignada en el Covarrubias—, aquestes paraules insolents? N'hi deu haver algun equivalent. No l'he trobat en les meves consultes, ara, i tant se val. M'hauria agradat començar aquest paper amb una «catalanada» puríssima que traduís això: «*aún no asamos, y ya pringamos.*» Perquè la cosa s'ho val. Seria la millor manera d'encetar un comentari a propòsit de l'avantprojecte d'Estatut d'Autonomia, que, a Sau, ha redactat una colla de «catalunyesos». Aquests senyors, intoxicats per l'eufòria constitucionalista, han redactat un paper que, en alguns punts, ja ha estat denunciat com «anticonstitucional». La denúncia, l'ha feta el senyor Martín Villa, que és ministre de no-sé-què, però molt important a Madrid i amb molts amiguets a Barcelona.

Sí: «*aún no asamos, y ya pringamos.*» Abans que el previst Estatut de Sau s'hagi formulat amb tots els ets i uts, ha obtingut aquesta precipitada impugnació. Potser té raó el ministre de Madrid. No diré que no. L'Estatut catalunyès, com el valencià, com l'insular, en les respectives variants, ha d'ajustar-se al marc de la Constitució de l'Estat espanyol. I quan Martín Villa diu que no s'hi ajusta és que no s'hi ajusta. Martín Villa se la sap tota. Els qui no sembla que se la sabien ni tota, ni mitja, ni cap, eren els redactors del paper en qüestió. Ni tan sols dos o tres individus, de dreta i d'esquerra —són maneres d'expressar-se—, que, al mateix temps que havien contribuït a elaborar el gran bunyol jurídic de la Constitució espanyola, ara jugaven a promotors d'un pre-Estatut de Catalunya que es contradia amb els seus assentiments a les Corts de Madrid. Trobo molt correcte que Martín Villa els hagi cridat l'atenció. L'Estat espanyol no ha deixat de ser unitari, i —m'ho sembla— més unitari que mai: les alegries «estatu-

tàries» de Sau ensopegaran, a Madrid, amb més obstacles que l'episodi del 32. I, si no, ja ho veurem.

Un cert tipus d'imbecilitat periodístico-política ha fet córrer la veu que el pròxim Estatut catalunyès del 79 o del 80 serà més «generós» que el del 32. El del 32 fou una merdeta: d'acord. Però el que ens espera com a model a la Catalunya-estricta-eufòrica, que repercutirà als altres Països Catalans, no serà ni tan sols una ombra del que fou la misèria del 32. Tots els que han dit el contrari, o són burros, o van de mala fe. Em refereixo als parlamentaris, als no parlamentaris i als extra-parlamentaris que hagin caigut en la trampa. A Sau, com a Núria, els fervors romàntics catalanesos s'han excitat, i no gaire. Martín Villa s'ha afanyat a advertir-los que han ficat el peu —o la pota— en la galleda. Madrid no admetrà tal qual aquest Estatut. Ni tan sols amb l'aval de l'Honorable Tarradellas. En absolut. I ja tindrem l'oportunitat de comprovar-ne els retalls. La dreta i l'esquerra espanyolistes, unànimes, hi fotran la travesa. O s'uniran —«*todos juntos en unión, defendiendo.*»— unes determinades sacralitzacions nacionalistes.

I torno al principi. Encara no hem començat a plantejar límpidament unes reivindicacions mínimes, i «ells», i nosaltres, creiem que «*ya pringamos.*» La veritat és que «*ya pringamos.*» Les modestes reclamacions autonòmiques, que tenen com a base prèvia molts agenollaments davant Madrid i d'allò que la «classe política» madrilenya representa, semblaran excessives. Si va ser excessiu l'Estatut de Núria, també ho serà l'Estatut de Sau. I l'Estatut de Sau no tindrà cap Azaña com a padrí: reticent, però padrí. Amb la multiplicació —com la dels pans i dels peixos— de les «pre-autonomies», el govern Suárez ha minimitzat el problema de la Catalunya de les «quatre províncies», i, de passada, amb els seus governadors civils i els seus presidents de diputació, ha procurat paralyzar, per exemple, la temptativa pre-autonòmica del País Valencià... L'aquiescència dels parlamentaris catalano-valenciano-balears a la maniobra —i de tots els partits— tindrà conseqüències deplorables per a tots plegats. No parlarem, si volem, dels «Països Catalans», conflictius i utòpics. Però si algú, a Barcelona, creu que hi pot haver

una Catalunya autònoma sense un País Valencià autònom, i unes Illes autònomes, i tots sumats sentint-se «uns» nacionalitàriament, s'equivocarà de mig a mig. I, en tot cas, que mediti els embolics de la II República.

L'Estatut de Sau, passat pel tamís de les «*Cortes españolas*», esdevindrà tan mediocre com el del 32, o més. En part perquè Tarradellas no és Macià, i en part perquè les «condicions objectives» tampoc no són les mateixes. De moment, Martín Villa ja s'ha acalorat: «*pringamos*», segons sembla, abans d'«*asar*». I si això passa a l'àrea catalunyesa, on el ressort «nacional» encara és important, ¿què serà al País Valencià, que a les Illes? Sempre hi haurà un reduït de major o menor «indocilitat» de Saltes al Segura i de Fraga a Maó. No suficient per a guanyar eleccions, encara. Però sí bastant per a fer la punyeta a qui sigui: a Suárez, a Martín Villa i a Tarradellas, que, des de l'òptica perifèrica catalana, tots ens semblen uns i els mateixos... L'Estatut del 79 entropessarà amb idèntiques interferències dels partits centralistes, que són tots els poderosos. Tant els de dreta com els d'esquerra: perquè, espanyolistes, no han assumit encara i com cal el «fet nacional català» en la seva entera dimensió. I embolicaran la troca. En aquestes o en les futures Corts espanyoles no hi haurà un Unamuno, un Ortega, que ens odiaven, ni un Azaña, que, ell i no Ortega, acceptava la *conllevaria*. Hi haurà, sortida del sufragi universal carpetovetònic, una fauna hostil, visceralment feixista —imperialista—, que aparentarà ser fins i tot d'esquerres.

Hem de patir molt encara.

I ja en tornarem a parlar, si Déu em dona vida i salut, i sort a «Serra d'Or». Les florides «pre-autonomies», si volen ser «autonomies», promouran uns episodis parlamentaris bastant divertits. O no, i pleguem. Conten que el diputat Puig i Ferrer, adreçant-se al diputat don Santiago Alba, o a don Antonio Royo Vilanova, va exclamar: «*¡Su señoría es un asno!*» La collonada parlamentària actual, «pactista» —això del «pactisme català» fou una ingènua i an-històrica conclusió de Vicens Vives—, serà una calamitat. Com sempre. — JOAN FUSTER.